

Sivistyslautakunta

Päätöspäivämäärä 14.11.2023 § 101

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 14.11.2023

§ 101

Selvitys varhaiskasvatuksen palvelusetelin ehdoista ja soveltuvuudesta yksityisille palveluntuottajille

2489/00.01.02.05/2023

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Varhaiskasvatusjohtaja, Mika Harju, p. 050 559 7901

Päätös

Lautakunta päätti palauttaa asian valmisteluun.

Esittelijä

Opetus- ja kasvatusjohtaja Jämsén Virve

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta antaa alla olevan selvityksen liitteineen kaupunginhallitukselle.

Käsittely

Asian käsittelyn yhteydessä jäsen Teresa Rautapää teki seuraavan palautusesityksen: "Sivistyslautakunta päättää palauttaa selvityksen varhaiskasvatuksen palvelusetelin ehdoista ja soveltuvuudesta yksityisille palveluntuottajille takaisin valmisteluun. Selvityksessä on konkreettisesti luvuin ja tilastoin osoitettava toimintatapamuutoksia sekä miten palvelusetelin ehtoja voisi muuttaa erikokoiset toimijat ja perheet paremmin huomioiden. Lisäksi pitää selvittää, miten palveluseteli vaikuttaa varhaiskasvatuspalveluiden käyttöön." Jäsen Janne Virrankorpi kannatti tehtyä palautusesitystä.

Puheenjohtaja tiedusteli lautakunnalta, voidaanko Rautapään palautusesitys hyväksyä yksimielisesti, vai tuleeko asiasta äänestää. Lautakunta hyväksyi Rautapään palautusesityksen yksimielisesti.

Perusteluosa

Kaupunginhallitus on 21.8.2023 §263 pyytänyt sivistyksen palvelualueelta selvityksen vuoden 2023 loppuun mennessä kuinka palvelusetelin ehtoja voitaisiin muuttaa siten, että se huomioisi paremmin erikokoiset toimijat sekä sen miten myös perhepäivähoitajat saataisiin palveluseteliyrittäjiksi. Selvityksen tavoitteena tulisi olla perheiden valinnanvapauden ja palvelusetelin helppokäyttöisyyden lisääminen niin palveluntuottajien kuin käyttäjien ehtojen osalta.

a) Erikokoisten toimijoiden huomioiminen

- Lahdessa toimii yksityisiä päiväkoteja yhteensä 30, joista palvelusetelillä 26 ja yksityisen hoidon tuella 4. Lisäksi kahdeksan palvelusetelituottajaa sijaitsee muissa kunnissa. Lahdessa toimivista palvelusetelituottajista paikallisia on 10 (15 päiväkotia) ja valtakunnallisia toimijoita on neljä (11 päiväkotia). Päiväkotien paikkaluvut ovat väliltä 12-136 (alle 50 –paikkaisia seitsemän, 51-100 –paikkaisia 16 ja yli 100 –paikkaisia kolme). Muissa kunnissa toimivista palvelusetelituottajista yksi on valtakunnallinen (1 päiväkoti) ja seitsemän paikallista (seitsemän päiväkotia). Päiväkotien paikkaluvut vaihtelevat 9-75 –paikkaan.
- Lisämaksua perivät kaikki päiväkodit. Perittävän lisämaksun vaihteluväli (1.8.23 tilanne) on 20-75 e ja keskiarvo 47 e.
- Palveluseteli otettiin käyttöön v. 2018 ja se on lisännyt voimakkaasti sekä yksityisten palveluntuottajien että yksityisessä varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrää. Vuonna 2017 yksityisessä varhaiskasvatuksessa oli

951 lasta ja vuonna 2023 jo 1720. 32 % kaikista varhaiskasvatuksessa (kunnallinen tai yksityinen) olleista lapsista on yksityisessä varhaiskasvatuksessa. 31.3.2023 palvelusetelin piirissä oli 1341 lahtelaista lasta ja lisäksi lapsia on yksityisessä varhaiskasvatuksessa yksityisen hoidon tuella.

b) Palveluseteli perhepäivähoidossa

- Lahden yksityiset kotona toimivat perhepäivähoitajat (24) sekä yksi ryhmäperhepäiväkoti toimivat yksityisen hoidon tuella. Palvelusetelin enimmäishinta on kotona toimivien perhepäivähoitajien osalta 779 e ja ryhmäperhepäiväkotien osalta 832 e. Myös perhepäivähoitajilla on mahdollisuus liittyä palvelusetelituottajiksi, jolloin tulisi täyttää minimiehdot, jotta toiminta palvelisi asiakkaita. Keskeistä on loma-aikojen ja muiden poissaolojen järjestely. Toiminnan tulisi soveltua:
 - eri ikäisille (0-5 –vuotiaille lapsille), kuusivuotiaat yksityisen hoidon tuella
 - perheiden tarpeiden mukaisesti 20 t, 21-34 t tai väh. 35 t
 - palvelun ajoittuminen arkisin tarvittaessa klo 7-17 (perhepäivähoidossa ehdollinen)
 - kesäajan varhaiskasvatuksen järjestäminen
 - o varahoidon järjestäminen
 - lapsen tuen järjestäminen

**Kysely yksityisen hoidon tuella toimiville yksityisille palveluntuottajille.
Mitkä tekijät ovat vaikuttaneet, että toimit edelleen yksityisen hoidon tuella?**

- Yksityisen hoidon tuella toimiminen on helppoa ja yksinkertaista.
- Paremmat vapaudet yrittäjänä. Voin vaikuttaa työaikoihin, lomien ajankohtaan, kenen asiakkaiden kanssa teen sopimuksen. Saan tuet myös lomani ajalta, enkä joudu maksamaan perheille hoitoa yksityisessä päiväkodissa. Kaupunki ei voi muuttaa ehtoja tai tuen määrää mielensä mukaan.
- Ei ole mahdollisuutta tarjota sellaisia aukioloaikoja tai päivystystä kuin palvelusetelisääntökirjassa vaaditaan.
- Voin määrittää itse työajat ja palkalliset loma-ajat.
- Työaika, loma- aika, vapaus suunnitella ja toteuttaa laadukkaampaa varhaiskasvatusta, oma jaksaminen, vapaus suunnitella päivät, määräysvalta, perheiden valinta yhteistyökumppaniksi, kulttuuri, uskonto- ja perintötekijät, niiden ylläpitäminen.
- Oman valinnanvapauden säilyttäminen, palvelusetelin arvo ja palveluseteliyrittäjältä vaadittu varahoidon järjestämisvelvollisuus.

c) Perheiden valinnanvapauden ja palvelusetelin helppokäyttöisyyden lisääminen. Tammikuussa -23 tehty arviointikysely:

- Vastaajia kyselyyn oli 191, joka on 14,65% palvelusetelilasten määrästä (1304 lasta)

- 88,2% vastaajista sai tarpeitaan vastaavaa ohjausta ja neuvontaa hakiessaan varhaiskasvatuspaikkaa
- 88,8% vastaajista sai riittävästi tietoa palvelusetelistä ja yksityisen varhaiskasvatuksen järjestäjistä palvelusetelin hakemisen yhteydessä
- 95,5% vastaajista oli saanut varhaiskasvatuspaikan hakemastaan ajankohdasta alkaen
- 84,1% vastaajista sai riittävästi tietoa tulotietojen toimittamisesta asiakasmaksun määrittämistä varten
- 39,5% vastaajista oli tutustunut etukäteen palvelusetelisääntökirjaan
- 94,9% vastaajista koki palvelusetelin käytänteiden palvelevan perhettään
- 94,3% vastaajista koki päiväkotien aukioloajat riittäviksi

Yleisarvosanan 5 lapsen varhaiskasvatuksesta antoi 58% vastaajista ja yleisarvosanan 4: 30,7%.

d) Yhteenvetona voidaan todeta, että palveluseteli on lisännyt yksityisten palveluntuottajien määrää ja päiväkodeista 87 % toimii palveluseteliperiaatteella. Mukana on eri kokoisia toimijoita ja sekä paikallisesti että valtakunnallisesta toimivia palveluntuottajia. Myös yksityisessä varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrä on lisääntynyt voimakkaasti ja huoltajille tehdyn arviointikyselyn mukaan palveluseteliasiakkaaksi on varsin helppo ryhtyä ja myös palveluntuottajien toimintaan ollaan tyytyväisiä.

Yksityisen perhepäivähoidon osalta palveluntuottajat ovat kokeneet yksityisen hoidon tuen toiminnalleen paremmin sopivaksi. Tällöin he voivat itse vaikuttaa toiminnan järjestämiseen ja huoltajilta perittäviin maksuihin. Arvioitaessa palvelusetelisääntökirjan ehtoja perhepäivähoidon osalta palvelusetelin hintaa olisi mahdollista korottaa, mutta haasteeksi kotona toimiville perhepäivähoitajille jäisi edelleen varahoitojärjestelyt esimerkiksi sairauslomien aikana.

Hallitusohjelman kirjaus varhaiskasvatuksen palvelusetelilainsäädännön kehittämisestä sekä yksityisen hoidon tuen säilyminen vaihtoehtona antavat mahdollisuuden arvioida palveluseteliehtoja jatkossa suhteessa näihin tuleviin muutoksiin.

Liitteinä on selvitys palvelusetelistä sekä huoltajille tammikuussa -23 tehty arviointikysely

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukiello

Toimenpiteet

Tiedoksi: kh